

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

10 november 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID
EN RUIMTELIJKE ORDENING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de toepassing van de milieuwetgeving op militaire domeinen	1
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de aanwending van de superheffing in het kader van het mestactieplan	2
Vraag om uitleg van mevrouw Hilde Eeckhout tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de eventuele aanwezigheid van bouwafval afkomstig uit Geraardsbergen op een sluikstort in Vloesberg	3
Vraag om uitleg van de heer Patrick Lachaert tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de aanwezigheid van antibiotica en oestrogene stoffen in het afvalwater	5

Waarnemend voorzitter: de heer Frans Wymeersch, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de toepassing van de milieuwetgeving op militaire domeinen

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in het verleden werd in de commissie voor Leefmilieu meermaals gediscussieerd over nalatigheden van het ministerie van Defensie betreffende bodemverontreiniging en andere nalatigheden inzake milieuwetgeving op militaire domeinen. Nochtans zijn militaire domeinen in Vlaanderen, net zoals elk ander domein of perceel, onderworpen aan de Vlaamse milieuwetgeving.

Het ministerie van Defensie heeft de voorbije jaren verschillende domeinen overgeheveld naar het Vlaamse Gewest waarvan sommige tot woonkernen zijn ontwikkeld. Net daarom is het belangrijk en absoluut noodzakelijk om nauwgezet toezicht te houden op de naleving van de milieuwetgeving binnen de militaire domeinen. Er zijn immers al een aantal ernstige bodemverontreinigingen op militaire domeinen aan het licht gekomen. Ik verwijs in dit verband naar het voorbeeld van Wommelgem.

Nochtans creëert het ministerie van Defensie wel de indruk begaan te zijn met ons leefmilieu, zoals blijkt uit onder meer het DANA-project, dat we vorige week hebben besproken, waarbij op zo'n 12 actieve militaire domeinen aan natuurontwikkeling zou worden gedaan. Uit dit project zouden we kunnen afleiden dat de verhouding en de communicatie tussen het ministerie van Defensie en het departement Leefmilieu wel goed zit. Ik ben echter van mening dat het gaat om eenrichtingsverkeer, maar ik hoop dat u me kunt tegenspreken. Ik stel vast dat Defensie geen geld wil vrijmaken voor de sanering van militaire domeinen die door bestanddelen van granaten of bommen voor ernstige bodemverontreiniging zorgen. Als ik vaststel dat militaire oefeningen in de

omgeving van beschermde bosgebieden totaal geen rekening houden met de Vlarew-wetgeving, zoals in Sijsele het geval was, waarbij tevens ook een woonwijk hinder ondervond van roetneerslag, twijfel ik wel aan de goede bedoelingen van het ministerie van Defensie.

Graag had ik wat opheldering gekregen in dit dossier. Kan de Milieu-inspectie zijn werkzaamheden uitvoeren binnen een militair domein? Zo ja, op welke manier gebeurt dit dan? Zo neen, hoe meent de minister hierin dan verandering te brengen?

Worden er op regelmatige basis bodemonderzoeken uitgevoerd op militaire domeinen? Op welke manier treedt de OVAM op wanneer een bodemverontreiniging op het militair domein wordt vastgesteld? Zal het ministerie van Defensie zelf voor de saneringskosten moeten instaan wanneer een verontreiniging wordt vastgesteld?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, mevrouw Van den Eynde, er wordt reeds enige tijd overlegd tussen het Vlaamse Gewest en de militaire overheid inzake de problematiek van het leefmilieu. Tussen de Milieu-inspectie en de militaire overheid bestaan er nog geen afspraken over de gegarandeerde toegang tot militaire domeinen tot nu toe. Vandaar het overleg, dat tot nader order nog niet tot een resultaat heeft geleid. De militaire overheid voert zelf controles uit op haar activiteiten. U legt terecht de vinger op de wonde. Ik hoop dat de onderhandelingen zullen leiden tot resultaten, zijnde dat we ook op de militaire domeinen Milieu-inspectie kunnen laten uitvoeren. Daar is nu dus overleg over dat nog niet is afgerond, en ik druk me voorzichtig uit.

De OVAM ontvangt op regelmatige basis bodemonderzoeken die betrekking hebben op militaire domeinen en uitgevoerd worden in opdracht van de Belgische Krijgsmacht. In het verleden heeft de Belgische Krijgsmacht reeds uitdrukkelijk aangegeven de verplichtingen overeenkomstig het Bodemsaneringsdecreet te willen nakomen. De bodemonderzoeken worden voornamelijk uitgevoerd in het kader van de periodieke verplichting en de bepalingen met

betrekking tot overdracht van gronden overeenkomstig het Bodemsaneringsdecreet.

Indien overeenkomstig het Bodemsaneringsdecreet tot bodemsanering moet worden overgegaan, bestaande uit beschrijvend bodemonderzoek, bodemsaneringsproject, bodemsaneringswerken en nazorg, geeft de OVAM hieraan het nodige gevolg. Indien dit noodzakelijk is voor de bodemsaneringsproblematiek van een specifiek dossier, voert de OVAM ook overleg met de Belgische Krijgsmacht.

Indien op basis van de uitgevoerde bodemonderzoeken overeenkomstig de bepalingen van het Bodemsaneringsdecreet tot bodemsanering moet worden overgegaan, wendt de OVAM zich tot degene die overeenkomstig de bepalingen van het decreet als saneringsplichtige wordt beschouwd. Dit kan uiteraard ook het ministerie voor Landsverdediging zijn. In dit geval is dat ook financieel verantwoordelijk.

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw zeer verhelderend antwoord. We zullen het dossier vanuit de Kamer verder opvolgen. Ik zal te gelegener tijd opnieuw een vraagstelling tot u richten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *De heer Patrick Lachaert treedt als voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de aanwending van de superheffing in het kader van het mestactieplan

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de minister van Leefmilieu heeft de handhaving van het mestbeleid verstrakt naar aanleiding van de moeilijkheden met de nitraatrichtlijn en de minder goede meetresultaten. Na een aantal bijkomende controlemaatregelen nam hij, conform de wetgeving, de beslissing om de superheffing voor niet-verwerkte mest 2002 en de superhef-

ging voor het overschrijden van de nutriëntenhalte 2003 te laten innen.

Aan 3965 Vlaamse bedrijven wordt een gezamenlijke superheffing opgelegd van 5,2 miljoen euro voor het overschrijden van de toegekende nutriëntenhalte. 1068 bedrijven krijgen een superheffing voor niet-verwerkte mest van 2002 ten belope van 4,6 miljoen euro. In het regeerakkoord lezen we: 'De opbrengst van de heffingen moet aangewend worden voor stimulerende maatregelen in de sector.'

Kan de minister ons mededelen hoe en binnen welke timing hij deze belangrijke beleidsoptie wil realiseren? Kan de minister ook mededelen voor welk bedrag de voorbije jaren reeds superheffingen zijn geïnd?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, mijnheer De Meyer, u verwijst terecht naar de zinsnede die betrekking heeft op de inkomsten uit heffingen. Ik verwijs naar de uitwerking van MAP 3, maar misschien moeten we niet over een MAP 3 spreken maar over een volledig nieuwe benadering. Als er een MAP 3 is, laten we dan hopen dat er geen MAP 4 komt, want dan zijn we pas goed bezig.

De heer Frans Wymeersch: Laten we eerst hopen dat er een MAP 3 komt.

Minister Kris Peeters: Dat is ook juist, maar we kijken nog altijd uit naar de bijdrage die van u zal komen.

De heer Frans Wymeersch: U neemt de voorzet aan. Onze tekst is gisteren ingediend.

Minister Kris Peeters: Die heeft me nog niet bereikt, maar dat zal zeker gebeuren.

Ik wil hier nog eens onderstrepen dat we volop bezig zijn om na te gaan op welke manier de inkomsten uit de heffingen het best kunnen worden aangewend. In mijn beleidsvisie voor een nieuw mestbeleid heb ik al een aanzet gegeven voor een financiële stimulans in de vorm van een beheersovereenkomst waarbij de landbouwer aangezet wordt om optimaal gebruik te maken van dierlijke mest, om bodem- en mestanalyses uit te voeren en om bemestingsadviezen te volgen. Ook andere mogelijkheden zullen worden onderzocht. Ik denk daarbij ook aan subsidieerbaarheid van mestverwerking en mestopslag. Het is evident

dat die inkomsten voor dergelijke instrumenten kunnen worden gebruikt.

Ik wil een misverstand uit de weg ruimen. In het huidige mestdecreet wordt de opbrengst van de basisheffing en de superheffing integraal toegekend aan de Mestbank en deze inkomsten zijn bestemd voor de financiering van de taken van de Mestbank, volgens de artikelen 13 en 21 van het mestdecreet. In de praktijk is het echter zo dat alle inkomsten uit heffingen worden doorgestort naar het MiNa-fonds, waar ze, samen met gelden uit andere milieuheffingen, gebruikt worden voor financiering van een brede waaier van milieumaatregelen. Onder andere de beheersovereenkomsten Natuur en Water uit het mestdecreet worden betaald uit het MiNa-fonds. Op deze wijze vloeit het geld van de heffingen terug naar de landbouwsector. In 2005 werd voor de beheersovereenkomsten Water en Natuur 4.278.554 euro betaald vanuit het MiNa-fonds.

Ook de stopzettingsregeling werd gefinancierd uit het MiNa-fonds. In het kader van het stopzettingsdecreet van 9 maart 2001 werd aan veehouders in 2004 24.789.000 euro en in 2005 12.394.500 euro uitbetaald.

Ik heb de bedragen van de superheffing die de voorbije jaren zijn geïnd, op een rijtje gezet. Ik overhandig deze aan de voorzitter zodat alle leden er een kopie van kunnen krijgen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik zal die cijfers met grote belangstelling lezen. Ik dank de minister voor het antwoord. Mijnheer de minister en collega's, u zult toegeven dat het over grote bedragen gaat voor de landbouwsector. Naar aanleiding van die passus in de regeringsverklaring is er een vrij groot verwachtingspatroon gecreëerd. Het is begrijpelijk dat ik de tolk ben van mensen die al eens een regeringsverklaring lezen. Laat ons gelukkig zijn dat er nog bewuste burgers zijn die nagaan wat er in een regeringsverklaring staat over hun sector en parlementsleden als hun vertegenwoordigers aanspreken om daar een concreter zicht op te krijgen.

U hebt terloops ook gezegd dat een van de mogelijkheden is om mestverwerking te stimuleren. We willen u op dat vlak verder aanmoedigen, mijnheer de minister. We hopen bij de bespreking van MAP 3 of

een volledig nieuw MAP, hoe u het ook wilt noemen, nog meer duidelijkheid en klaarheid te krijgen.

Minister Kris Peeters: Ik hoop dat deze burgers en de parlementsleden de beleidsnota nog altijd in het geheugen hebben en daar ook de passage in terug zullen vinden over de intentie om dat concreet uit te werken.

De heer Jos De Meyer: We zullen daar mee voor zorgen, mijnheer de minister.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde Eeckhout tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de eventuele aanwezigheid van bouwafval afkomstig uit Geraardsbergen op een sluikstort in Vloesberg

De voorzitter: Mevrouw Eeckhout heeft het woord.

Mevrouw Hilde Eeckhout: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik kom terug op een vraag die ik eerder in deze commissie heb gesteld in verband met het bouwafval afkomstig van de stad Geraardsbergen, dat op een illegaal stort in Vloesberg werd gestort.

U antwoordde me dat de beroepsprocedure nog lopende was en dat u daarover nog geen uitspraak kon doen. Ik had beloofd u daar opnieuw over te ondervragen. Ik lees nu in een artikelje in een krant dat Geraardsbergen is vrijgesproken van sluikstorten. Klopt dit? Is de procedure ondertussen beëindigd? Wat is de stand van zaken? Hoe kunnen we in de toekomst vermijden dat er boetes van zo'n 750.000 euro, waarvan sprake was, ten laste zouden komen van de gemeenten?

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Mijnheer de voorzitter, ik denk dat de bewering destijds van de lokale vertegenwoordigers van Groen! dat de stad Geraardsbergen een boete boven het hoofd hing, niet uit de lucht gegrepen was. Niet alleen de mensen van het actiecomité, zoals mevrouw Eeckhout stelt, maar ook de OVAM en de politie hebben officiële vaststellingen gedaan.

Ik ben benieuwd naar uw antwoord, mijnheer de minister, vermits ik wat in Geraardsbergen is gebeurd, een vrij rare situatie vind. Ik wil dit nader uitleggen. Ten eerste is een vrachtwagen van de stad Geraardsbergen met personeel van de stad tegengehouden door de officiële inspectiediensten. Ze hebben een PV opgemaakt waarin twee overtredingen werden vastgesteld. Enerzijds werd er Vlaams afval naar Wallonië gevoerd en anderzijds werden Vlaamse milieuheffingen ontdoken.

De stad Geraardsbergen zelf schuift de hete aardappel door naar een firma met wie ze een mondelinge overeenkomst heeft afgesloten, en voor wie ze dan blijkbaar naar Vloesberg reden.

Mijnheer de minister, ik heb een aanvullende vraag met betrekking tot deze problematiek. Ik heb begrepen dat niet alleen de stad Geraardsbergen of de firma in kwestie tegen de lamp is gelopen, maar dat ook andere besturen en firma's dezelfde overtredingen hebben begaan. Loopt ook tegen die mensen, besturen of bedrijven een procedure met betrekking tot hetzelfde dossier?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Mijnheer Daems, ik denk niet dat er andere procedures lopende zijn, maar ik kan dat niet met zekerheid zeggen. Ik zal het nagaan.

Mevrouw Eeckhout, toen over deze kwestie een eerdere vraag werd gesteld, kon ik inderdaad niets vertellen omdat de procedure nog lopende was. Nu kan ik wel volledige tekst en uitleg geven. Op 30 september 2005 heb ik een beslissing genomen na eensluitend advies van de daartoe aangewezen geschillenadviescommissie. Ik heb het advies ter harte genomen en gevolgd in mijn beslissing over het beroep dat door het betrokken bedrijf werd ingesteld tegen de door de OVAM ingevorderde milieuheffingen inzake het storten van afvalstoffen op de niet-vergunde stortplaats te Vloesberg. In mijn beslissing heb ik het beroep als ongegrond afgewezen.

Concreet betekent dit dat de door de OVAM ingevorderde milieuheffingen verschuldigd zijn door het betrokken bedrijf, dat als opdrachtgever voor de overbrenging optrad. De stad Geraardsbergen was reeds voordien door de OVAM als niet-heffingsplichtige aangeduid.

Overeenkomstig het Afvalstoffendecreet is voor het storten van Vlaamse afvalstoffen op stortplaatsen

gelegen buiten het Vlaamse Gewest, milieuheffing verschuldigd. Deze milieuheffing is verschuldigd door de overbrenger van de afvalstoffen. De OVAM is belast met de inning en invordering ervan.

Bij controles stelde de OVAM vast dat in de periode van oktober 2003 tot maart 2004 ruim 3000 ton inerte afvalstoffen, meer bepaald bouwafval, afkomstig van de stad Geraardsbergen werd afgevoerd naar de site te Vloesberg. Bij deze gewestgrensoverschrijdende afvoer van Vlaamse afvalstoffen werd een ingewikkelde constructie gehanteerd, waarbij naast de stad Geraardsbergen ook een Vlaams bedrijf en zijn Waals zusterbedrijf betrokken waren.

Samengevat komt het hierop neer: gebruik makend van de toelating tot het aanvoeren van afvalstoffen die het Waalse zusterbedrijf heeft bij Fort-Labiau, voert de stad Geraardsbergen inerte afvalstoffen af naar de betreffende stortplaats. In de registers van Fort-Labiau komt Geraardsbergen dus niet voor, wel het Waalse zusterbedrijf. De facturatie van dat Waalse zusterbedrijf aan de stad Geraardsbergen verliep niet rechtstreeks, maar via een omweg, namelijk via het Vlaamse bedrijf. In de omgekeerde richting, van Geraardsbergen naar het Vlaamse bedrijf, werden bestelbonnen opgemaakt voor het 'storten van afbraakmaterialen'.

Om uit dit kluwen de heffingsplichtige te halen, heeft de OVAM zich gebaseerd op de briefwisseling tussen de betrokken partijen. Omdat uit de briefwisseling kan worden afgeleid dat het Vlaamse bedrijf als opdrachtgever voor de overbrenging is opgetreden, was de OVAM van mening dat het de milieuheffing verschuldigd was. Ik ben die stelling bijgetreden, zoals gezegd na advies van de geschillenadviescommissie.

Om dergelijke zaken in de toekomst te voorkomen, moeten de betrokkenen de geldende wetgeving toepassen. Dit geldt zowel voor de Vlaamse gemeenten, als bij uitbreiding voor alle producenten van afvalstoffen. Ze moeten met de overbrengers en/of verwerkers van hun afvalstoffen degelijke contracten afsluiten waarin het aspect milieuheffingen duidelijk wordt geregeld. Inerte afvalstoffen kunnen onder bepaalde voorwaarden ook in Wallonië nuttig toegepast worden zonder heffingsplicht, mits aan de daar geldende wetgeving voldaan wordt. In dit specifieke geval was dit niet aangetoond.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

- *De heer Erik Matthijs treedt als waarnemend voorzitter op.*

Vraag om uitleg van de heer Patrick Lachaert tot de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de aanwezigheid van antibiotica en oestrogene stoffen in het afvalwater

De voorzitter: De heer Lachaert heeft het woord.

De heer Patrick Lachaert: Mijnheer de voorzitter, België heeft de hoogste consumptie van antibiotica in de wereld. Deze stoffen eindigen na gebruik voor een groot deel in het afvalwater. Met de huidige technologie die in de waterzuivering wordt toegepast, worden deze antibiotica niet uit het afvalwater gehaald. Eenzelfde feit doet zich voor met oestrogene stoffen en met medicatie gebruikt voor kankerbestrijding. Het is duidelijk dat deze stoffen zich steeds meer ophopen in het effluent van de waterzuiveringsstations en in het oppervlaktewater. Op die wijze dringen ze door in het drinkwater, waardoor ze opnieuw door de bevolking worden opgenomen en ze de oorzaak zijn van hormonale stoornissen, inzonderheid van vruchtbaarheidsstoornissen bij de man. Daarnaast kunnen de antibiotica de biologie van de zuiveringsstations verstoren en aldus de normale werking ervan benadelen.

Op 28 oktober 1998 keurde dit parlement reeds een resolutie goed over de band tussen milieuvervuiling en hormonale stoornissen. Daarin deed het een tiental aanbevelingen, onder meer om in voldoende middelen te voorzien voor verder onderzoek en om een verbod in te stellen op stoffen die de hormonale werking van de mens verstoren.

Op 20 januari 2004 ondervroeg de heer Strackx de toenmalige minister voor Welzijn, mevrouw Byttebier, over het gevolg dat aan deze resolutie werd gegeven. Toen bleek echter dat alles zich nog in een onderzoeksfase bevond en dat een aantal onderzoeken waren opgestart. Het betreft duidelijk niet alleen een Vlaams probleem: zowel in Nederland als in Engeland wordt vooral het oestrogeenprobleem van nabij bestudeerd.

Ook de Europese Unie werkt aan een bijlage 'verwijdering van prioritaire stoffen' als uitvoering van de kaderrichtlijn Water. Nochtans zou het mogelijk zijn

antibiotica en oestrogene stoffen op een relatief eenvoudige manier uit het afvalwater te verwijderen.

Bent u op de hoogte van het probleem? U kennende, ga ik ervan uit dat u dat bent. Wat is de stand van zaken van de uitvoering van de resolutie van het Vlaams Parlement? Welk onderzoek vindt er over deze problematiek plaats aan onze universiteiten en onderzoeksinstellingen? Overweegt u om dit onderzoek uit te breiden?

Welke maatregelen zult u nemen om, in samenwerking met de NV Aquafin, antibiotica en oestrogene stoffen uit het afvalwater te verwijderen? Volgens goed ingelichte bronnen zou dit mogelijk zijn zonder grote financiële inspanningen te moeten leveren. Misschien moet de verbintenis met NV Aquafin worden aangepast.

De heer Erik Matthijs: Mijnheer de minister, ik ondersteun de heel pertinente vraag van de heer Lachaert. Naar mijn mening is er verder onderzoek vereist. Denken we maar aan de vervrouwelijking van bepaalde vissoorten. Misschien moeten we speciale filtertechnieken gebruiken.

U verwees reeds naar het opstellen van de lijst met prioritaire stoffen. In Europa is deze kwestie een 'hot issue'.

Het probleem moet zeker onder de aandacht worden gebracht. We moeten erover praten met NV Aquafin.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de hormonenversturende werking van bepaalde vervuilende stoffen is een verontrustend probleem. Als minister van Leefmilieu neem ik het zeker ter harte. In het regeerakkoord benadrukken we dat we bijzondere aandacht zullen besteden aan het terugdringen van stoffen die de werking en de aanmaak van hormonen in het lichaam verstoren. Ik heb in mijn beleidsnota onder de operationele doelstelling voor Milieu en Gezondheid, opgenomen dat we de onderzoeksinspanningen toespitsen op een aantal prioritaire onderwerpen. Concreet worden 'hormoonontregeling' en 'verstoring van de hormonenwerking' als prioritaire items vermeld.

In de resolutie van oktober 1988 werd aan de Vlaamse Regering gevraagd om onderzoek op touw te zetten en om bepaalde maatregelen te nemen,

vooral met betrekking tot de uitbanning en/of de restrictieve toelating van stoffen met vermeende en bewezen hormoonverstorende eigenschappen. Het Vlaamse Gewest is niet bevoegd om bepaalde stoffen op de markt te verbieden. Zo komen we opnieuw uit bij het probleem van de bevoegdheidsverdeling en de productnormering. Een aanpak aan de bron ligt dus niet direct in handen van het gewest. Nochtans is er veel voor te zeggen om het probleem aan de bron aan te pakken. Het geneesmiddelenbeleid wordt bijvoorbeeld volledig federaal aangestuurd, evenals het erkenningsbeleid voor pesticiden en de toelatingen voor biociden, waarvan een aantal stoffen vermeende hormoonverstoorders zijn.

Het Vlaamse Gewest, en vooral mijn administratie Leefmilieu, levert belangrijke inspanningen om zijn slagkracht en impact op het federaal gevoerde productenbeleid te vergroten. Inzake de Europese stofdossiers houdt het Vlaamse Gewest een vinger aan de pols en neemt actief deel aan het overleg terzake. De beleidslijnen inzake substitutie en voorzorg worden daar verdedigd. De hervorming van het chemicaliënbeleid van de EU, het pesticidenbeleid, de markt- en gebruiksbepkeringen en de prioritair stoffen van de kaderrichtlijn Water zijn daar voorbeelden van.

Bepaalde van de maatregelen in de resolutie hebben betrekking op de gezondheidszorg. Een voorbeeld daarvan zijn de preventieprogramma's voor huisartsen. Over deze onderwerpen kan ik mij als minister van Leefmilieu natuurlijk niet uitspreken. Ik ga ervan uit dat minister Vervotte er verder werk van zal maken.

Ik zal u mijn integrale tekst over de onderzoeken bezorgen. In Vlaanderen liep in 2001-2003 onder leiding van de VMM, een verkennende studie naar de effecten van endocriene verstoring in onze wateren. Die studie was geïnspireerd op het Nederlandse LOES-project of het project Landelijk Onderzoek oEstrogene Stoffen. Het onderzoek was gericht op het bekken van de Bovenschelde, want dit bekken wordt gekenmerkt door een grote geografische verscheidenheid. Tevens zijn er in dat bekken diverse bronnen van chemische verontreiniging aanwezig.

In grond- en regenwater werden lage, maar meetbare oestrogene activiteiten gemeten, vergelijkbaar met resultaten uit het buitenland. In het oppervlaktewater werden matige tot hoge, en sporadisch zeer hoge activiteiten gemeten. Het signaal was bovendien zeer variabel in functie van het seizoen en de locatie. Een

deel van de xeno-oestrogene activiteit kon verklaard worden door het voorkomen van alkylfenolen en parabenen. Dat zijn erg gevaarlijke stoffen. Ook relatief polaire en tot op heden onbekende verbindingen kunnen meetbaar bijdragen tot de totale oestrogeenbelasting van een milieustaal.

Momenteel is er tevens een dossier in voorbereiding om de ecologische relevantie van het fenomeen van naderbij te onderzoeken teneinde een antwoord te kunnen formuleren op de vraag of hormoonverstoring een bedreiging zou kunnen betekenen voor bijvoorbeeld het visbestand in onze rivieren.

Er werd ook gekeken naar effluenten en de mogelijke effecten ervan. Naar aanleiding van de vele activiteiten die bijvoorbeeld in een ziekenhuis plaatsvinden en het grote aantal stoffen die er gebruikt worden, zoals antibiotica en antiseptica, kan ziekenhuisafvalwater beschouwd worden als een worst case voor wat de belasting betreft met een groot scala aan milieu-gevaarlijke stoffen. In dat licht werd door de vorige regering in 2002 een studie uitgevoerd. De onderzochte ziekenhuiseffluenten vertoonden diverse effecten, waaronder ook acute toxiciteit. Al deze effecten, uitgezonderd de hormoonverstoring, worden tot veilige niveaus verwijderd door de RWZI's.

Meerdere Vlaamse onderzoeksgroepen blijven verder actief op het domein van de hormoonverstoring, en er wordt onderzoek gevoerd naar bronnen en voorkomen van stoffen met hormoonverstorende werking op het leefmilieu. Het onderzoek wordt voortgezet. Dit is het belangrijkste wat onderzoek vanuit de invalshoek leefmilieu betreft.

Vanuit de invalshoek gezondheid werd recent het eindrapport van de studie 'Identificatie van indicatorsoorten voor impact van endocrien verstorende stoffen/hormonale stoffen', uitgevoerd in opdracht van de cel Milieu en Gezondheid, goedgekeurd en vrijgegeven. Als iemand van de commissie dat wenst, kan het worden overgemaakt.

Deze studie had als doel een integrale en door alle actoren ondersteunde strategie op te stellen teneinde het verzamelen van incidentiegegevens in verband met aandoeningen die kunnen wijzen op endocriene verstoring bij de mens, op een doorzichtige en uniforme manier mogelijk te maken.

In 2006 zal deze recent ontwikkelde strategie worden uitgetest om trends, zowel in de tijd als in de ruimte, in aandoeningen die op een verstoorde hormonale

werking bij de mens kunnen wijzen en mogelijke verbanden met de aanwezigheid van hormoonverstorende stoffen in het milieu, op te sporen. Het is belangrijk om dit hier nog even specifiek te duiden.

Ook in het kader van het Steunpunt Milieu en Gezondheid vormt de mogelijke band tussen schadelijke stoffen in het leefmilieu en de verstoring van hormonale lichaamsfuncties bij de mens een prioritaire focus van onderzoek.

Zoals reeds gezegd, blijken antibiotica tot veilige niveaus verwijderd te worden in de RWZI's. Huishoudelijk afvalwater wordt beschouwd als belangrijke bron van zowel natuurlijke als synthetische hormonen in het milieu. Op plaatsen waar ongezuiverd huishoudelijk afvalwater rechtstreeks in het oppervlaktewater terechtkomt, worden hoge oestrogene effecten opgemeten. Ook voor deze stoffen dient dus de lozing van ongezuiverd huishoudelijk afvalwater in oppervlaktewater te worden aangepakt. De inspanningen die momenteel gedaan worden inzake waterzuiveringsbeleid en de versterkte uitvoering van de richtlijn stedelijk afvalwater, waardoor het aandeel van de lozing van ruw huishoudelijk afvalwater duidelijk afneemt, zullen ook op dit terrein vruchten afwerpen.

Verder blijkt dat onderzochte RWZI-effluenten in Vlaanderen allemaal een laag tot matig signaal voor oestrogene activiteit tonen. Bij het instellen van maatregelen op RWZI-niveau moet men zich er ook van vergewissen dat hormoonverstorende stoffen nog via andere routes in het milieu terechtkomen. De toepassing van geavanceerde technieken zoals ozonatie, actiefkool- en/of membraanfiltratie, de zogenaamde tertiaire zuivering, blijkt wel in staat de hormoonverstorende activiteit in RWZI-effluenten te reduceren.

De kaderrichtlijn water is hier een belangrijk aanknopingspunt. Immers, van bijna de helft van de stoffen die in de kaderrichtlijn water als prioritair zijn aangeduid, zijn hormoonverstorende eigenschappen bekend. Tegen 2006 dient de Europese Commissie voorstellen te doen voor de aanpak van die stoffen. Intussen werd het Vlaams Reductieprogramma Gevaarlijke Stoffen 2005 vastgesteld. Hierin wordt in het kader van de lozing van bedrijfsafvalwater met hormoonverstorende stoffen – mits ze eveneens persistent en bioaccumuleerbaar zijn, en met andere woorden als PBT-stof onder de indeling 'meest gevaarlijke stoffen' vallen – de voorkoming

en/of beëindiging van verontreiniging als uitgangspunt opgelegd.

Ik laat u zo dadelijk mijn schriftelijk antwoord bezorgen met nog wat extra tekst en uitleg.

De voorzitter: De heer Lachaert heeft het woord.

De heer Patrick Lachaert: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister.

Naar men mij zegt, zou het mogelijk zijn om met een kleine investering van 2000 euro per waterzuiveringsstation, een RWZI of een installatie van een bedrijf, bijna alles van oestrogenen en antibiotica te verwijderen. Het is de bedoeling dat u dat oplegt. Als wij als parlementsleden daar iets aan moeten bijdragen, dan zullen we dat doen. Technisch gezien is dit perfect haalbaar.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Kris Peeters: Mijnheer Lachaert, dank u voor uw suggestie. Ik zal nagaan of dit mogelijk is. Als het bevel van mij moet komen en positieve effecten kan genereren, dan zal ik niet aarzelen om dat door te voeren, mogelijk met hulp van deze commissie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
